

CURS OPȚIONAL *DIVERSITATEA*

dezvoltat în cadrul proiectului

QED - Democratic Management for a Quality Educational Network

QED – Management democratic pentru o rețea educațională de calitate

2018-EY-PMIP-R1-0022

Propunător: prof. Stancu Valentin

Octombrie 2019

STRUCTURA PROGRAMEI

Programa școlară este propusă după participarea la cursul ”Diverse society – diverse classrooms” – Borgarnes, Islanda organizat de InterCultural Iceland în perioada 7-13 aprilie 2019, în cadrul proiectului *QED – Management democratic pentru o rețea educațională de calitate, număr de referință 2018-EY-PMIP-R1-0022*.

Programa propusă are următoarea structură:

- Nota de prezentare – identifică locul acestui curs opțional în ansamblul planurilor-cadru de învățământ;
- Competențele generale ale disciplinei de studiu;
- Valorile și atitudinile care reprezintă finalități urmărite prin studiul diversității (la disciplina geografie sau alte discipline) pe durata învățământului liceal;
- Competențele specifice și conținuturile asociate acestora;
- Sugestiile metodologice, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute în programa școlară.

NOTA DE PREZENTARE

Programa cursului intitulat *Diversitatea* reprezintă o ofertă curriculară de disciplină opțională pentru liceu, proiectată pentru un buget de timp de 1 oră/ săptămână, pe durata unui an școlar, fiind destinată elevilor din clasele a X-a sau a XI-a. Flexibilitatea temelor oferă posibilitatea de a aplica o parte a conținuturilor în cadrul orelor de geografie, științe socio-umane sau consiliere și orientare.

Disciplina *Diversitatea* contribuie la dezvoltarea competențelor cheie pentru educația pe parcursul întregii vieți, recomandate de Parlamentul și Consiliul Uniunii Europene, îndeosebi în ceea ce privește următoarele domenii de competențe cheie:

- ✓ competențe sociale și civice (abilitatea de a participa într-un mod eficient și constructiv la viața socială și de muncă și de a se implica activ și democratic, mai ales în societățile din ce în ce mai variate);
- ✓ sensibilizare și exprimare culturală (abilitatea de a aprecia importanța exprimării creative a ideilor, experiențelor și emoțiilor într-o varietate de medii);
- ✓ spirit de inițiativă și antreprenoriat (abilitatea de a pune ideile în practică prin creativitate, inovație și asumare de riscuri, precum și abilitatea de a planifica și a gestiona proiecte);
- ✓ competență digitală;
- ✓ a învăța să înveți (abilitatea de gestionare eficientă a propriei învățări, fie individul, fie în grupuri).

Programa școlară de curs opțional *Diversitatea*, prin competențele generale și competențele specifice pe care le formulează, răspunde unui set de finalități corespunzătoare profilului absolventului pregătit pentru lumea contemporană în care trăiește, subscrise următoarelor idei:

- formarea spiritului de echipă și dezvoltarea abilităților de a coopera cu ceilalți pe parcursul propriei formări;
- formarea capacității de a reflecta asupra spațiului cultural ca spațiu geografic, de a formula și de a rezolva probleme pe baza achizițiilor din diferite domenii ale cunoașterii;
- stimularea receptivității și a expresivității prin intermediul unor reprezentări multiple ale spațiului cultural, în scopul construirii unei vieți de calitate;

- dezvoltarea competențelor esențiale pentru reușita personală și socio-profesională: învățarea prin colaborare, gândire critică, comunicarea și argumentarea propriilor idei, prelucrarea și utilizarea contextuală a unor informații complexe;
- asigurarea condițiilor favorabile manifestării morale și responsabile din punct de vedere civic;
- dezvoltarea competențelor de autonomie a învățării și creșterea motivației pentru descoperirea potențialului diversității sub toate aspectele sale.

Cursul opțional se adresează elevilor de liceu și are drept scop familiarizarea acestora cu importanța diversității și rolul interculturalității și al geografiei sociale și culturale în procesul de dezvoltare locală, regională și globală, în contextul pluralismului și diversității de idei, cu accent pe învățarea prin colaborare.

Fiecărei culturi îi sunt caracteristice anumite seturi de valori și principii care reglementează raporturile omului cu lumea materială și spirituală, prezentă și viitoare, ce se constituie în așa numitele tradiții scrise sau nescrise, pornind de la realitățile dintr-un anumit spațiu și experimentările vieții spirituale în cadrul comunităților etno-culturale și religioase. Dinamica valorilor materiale și spirituale au determinat diverse mutații și schimbări ale configurațiilor ariilor culturale, din antichitate până în prezent, iar cunoașterea interculturală poate surprinde complexul de factori care sunt răspunzători de aceste reorientări spirituale, putând prognoza tendințele manifestate în peisajul geografic.

Cursul se concentrează pe practicarea diversității ca potențial creator și sursă de învățare și pe înțelegerea specificului cunoașterii diversității naturale, culturale, etnice, lingvistice și religioase, aplicabil în contexte multiple impuse de tendințele de globalizare și regionalizare, cu focalizare pe spațiul european și național.

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice vizate pentru a fi formate în cadrul orelor de predare-învățare-evaluare a disciplinei DIVERSITATEA au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- valorizarea pozitivă a diferențelor culturale;
- atitudine pozitivă față de persoane și grupuri care aparțin unor culturi diferite, care susțin valori, opinii și credințe diferite;
- respect față de identitatea culturală proprie și față de identitatea culturală a celorlalți;
- respect față de demnitatea și drepturile omului;
- toleranță și înțelegere;
- rezolvare pașnică a conflictelor;
- empatie culturală;
- spirit civic;
- disponibilitate pentru dialogul intercultural și pentru cooperare.

COMPETENȚE GENERALE

Programa de față urmărește realizarea următoarelor competențe generale:

1. Utilizarea eficientă a conceptelor și a limbajului de specialitate cu privire la diversitatea geografică (culturală, etnică, lingvistică, religioasă, de gen etc.)
2. Cooperarea cu ceilalți în rezolvarea unor probleme teoretice și practice, în cadrul diferitelor grupuri
3. Manifestarea unui comportament social activ și responsabil, adecvat unei societăți caracterizată prin diversitate și expusă schimbărilor
4. Aplicarea principiilor și a metodelor adecvate în abordarea fenomenelor sociale și culturale
5. Utilizarea elementelor de bază ale TIC în cunoașterea spațiului geografic

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Prezentarea aspectelor spațiale ale mediului înconjurător și Explicarea diversității tipurilor de medii.</p> <p>1.2. Construirea unor explicații și argumente intra- și multidisciplinare cu privire la evenimente, fenomene și procese naturale și social-culturale</p> <p>1.3. Utilizarea termenilor geografici în contexte care implică interpretări și explicații interdisciplinare</p> <p>1.4. Exprimarea unei opinii în limbajul adecvat utilizând termeni specifici din domeniul geografiei culturale</p> <p>2.1. Identificarea particularităților și elementelor specifice diferitelor etnii, grupe lingvistice și sisteme religioase din orizontul local, din România, Europa și de pe Glob</p> <p>2.2. Compararea unor argumente diferite în vederea formulării unor judecăți proprii care să promoveze diversitatea culturală</p> <p>2.3. Citirea și interpretarea informațiilor cartografice referitoare la grupurile etno-lingvistice</p> <p>3.1. Identificarea relațiilor dintre procesele și fenomenele culturale și mediul geografic în care acestea evoluează</p> <p>3.2. Analizarea consecințelor și efectelor produse de procese și evenimente apărute la interfața dintre sistemele religioase din diferite spații geografice</p> <p>3.3. Analiza și interpretarea fenomenelor geoculturale din spațiul geografic românesc în context regional, european și mondial</p> <p>4.1. Comunicare deschisă cu persoane aparținând altor etnii, culte religioase etc. . Acceptarea diferențelor</p> <p>4.2. Recunoașterea și acceptarea diferențele interumane.</p>	<p>1. Conceptul de diversitate</p> <p>1.1. Ce este diversitatea?</p> <p>1.2. Identitate și alteritate</p> <p>1.3. Diversitatea naturală</p> <p>1.3.1. Taxonomia spațială a mediului pe Terra.</p> <p>1.3.2. Medii și peisaje naturale la scări diferite.</p> <p>1.3.3. Tipuri de medii din țara noastră/județul nostru.</p> <p>1.4. Diversitatea culturală</p> <p>1.4.1. Diversitatea locuitorilor Terrei,</p> <p>1.4.2. Diversitatea etnică</p> <p>1.4.3. Diversitatea lingvistică</p> <p>1.4.4. Diversitatea religioasă</p> <p>a. Apariția credințelor religioase</p> <p>b. Religiile lumi</p> <p>c. Rolul religiei în viața comunităților umane</p> <p>1.4.5. Diversitatea de gen</p> <p>1.4.6. Diversitatea activităților umane</p> <p>2. Interculturalitatea</p> <p>2.1. Stereotipuri.</p> <p>2.2. Prejudecăți.</p> <p>2.3. Comportamente discriminatorii</p> <p>2.4. Valori și credințe.</p> <p>2.5. Mentalități. Culturi</p> <p>2.6. Toleranța. Respectul. Acceptarea</p> <p>3. Provocări ale diversității culturale</p> <p>3.1. Dimensiunea culturală a amenajării spațiului</p> <p>3.2. Provocările extremismului</p>

SUGESTIILE METODOLOGICE

Programa cursului *Diversitatea* a fost realizată având în vedere realizarea obiectivelor sistemului preuniversitar românesc, adecvarea acestora la asigurarea unor competențe de sensibilizare și de expresie culturală.

Tematica propusă este adaptată și adaptabilă vârstei elevilor, experiențelor lor de viață, nevoilor lor de cunoaștere și de inserție în mediul social-economic, astfel încât să conducă la reușită în plan personal.

Recomandarea noastră este ca activitățile să se desfășoare folosind dezbateră, problematizarea.

Programa are în vedere realizarea următoarelor cerințe:

- ❖ asigurarea unei abordări complementare la temele pe care le tratează geografia, importanța diversității în procesul de regionalizare și globalizare, subiecte pe care elevii le vor studia în cadrul cursului general de geografie;
- ❖ posibilitatea elevilor de a reflecta asupra impactului domeniului politicului asupra etniilor și a religiilor;
- ❖ suplimentarea oportunităților de predare-învățare, contribuind la formarea/ dezvoltarea competențelor specifice nivelului de studiu;
- ❖ identificarea răspunsurilor la interesele legitime ale elevilor față de cunoașterea diversității culturale;
- ❖ stimularea interesului elevilor pentru diversitatea etnică, lingvistică și religioasă la nivel european și global;
- ❖ susținerea finalităților cursului general de geografie prin setul de valori și atitudini propus și prin competențele specifice pe care le promovează;
- ❖ propunerea unui demers didactic realizat din perspectiva educației pentru pluralism și diversitatea de idei, a perspectivelor multiple asupra diversității, a utilizării surselor multiple de informare și documentare;
- ❖ asigurarea premiselor pentru continuarea învățării după finalizarea studiilor liceale.

Evaluarea

Q.E.D.

Pentru acest tip de curs opțional evaluarea trebuie să fie formativă și participativă. Sunt propuse metode de autoevaluare, de reflecție asupra procesului învățării, profesorul trebuie să ajute elevii să își evalueze înșiși progresul înregistrat în procesul de învățare.

Implicarea elevilor în proces este cu atât mai necesară cu cât metodele nonformale generează contexte atipice de învățare care solicită atât explicitarea demersurilor pe care le implică prin prezentarea obiectivelor cât și debriefingul.

Metodele și instrumentele de evaluare trebuie adecvate contextelor și obiectivelor procesului de învățare, modulându-se atât cu educația formală cât și cu cea nonformală, astfel încât să permită măsurarea stadiului de dezvoltare a abilităților de viață.

Observarea sistematică a comportamentului celor formați, analiza de caz, jurnalul reflexiv, proiectul, portofoliul, jocul de rol sunt câteva dintre metodele ce pot înregistra progresul, în aceste contexte de formare.

BIBLIOGRAFIE

- ANTONESEI L (1991), *Paideia. Fundamentele culturale ale educației*, Editura Polirom, Iași
- BÎRZEA C. (2005) , *Manual pentru asigurarea calității educației pentru cetățenie democratică în școală*, Consiliul Europei.
- BUNESCU Gh (1998), *Școala și valorile morale*, Editura Didactică și Pedagogică, București
- COZMA T. (coord.), *O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea*, Editura Polirom, Iași, 2001
- CUCOȘ C. (2000), *Educația. Dimensiuni culturale și interculturale*, Editura Polirom, Iași, 2000
- DASEN P., PERREGAUX Ch., REY M., (1999), *Educația interculturală. Experiențe, politici, strategii*, Editura Polirom, Iași, 1999
- GEERT H. (1996), *Managementul structurilor multiculturale*, Editura Economică, București,
- LECA C. (coordonator) (2004), *Evaluarea competențelor civice ale elevilor. Exemple de bune practici*, CRED/Pildner&Pildner, Târgoviște.
- LECA C. (coordonator),... Stancu Valentin (2009) – *Asigurarea calității educației pentru cetățenia democratică*, Editura LVS Crepuscul , București.
- PÉTURSDÓTTIR GUÐRÚN (2018), *Diverse Society Diverse Classrooms: Critical, Creative, Cooperative and Interculturally Competent Learners and Teachers - Ready for the 21st Century*, OXBOW BOOKS, Reykjavic
- Eleonora RĂDULESCU, Anca TÎRCĂ (2004), *Educația civică prin activități extrașcolare cu caracter interdisciplinar. Ghid pentru profesori și elevi*, Editura Educația 2000+, București;
- Mihaela TĂBĂCARU (2018), *Teacher as a change agent – note de curs – New School*, Oslo, Norvegia.
- *** (2010), *Deliberarea în democrație. Ghid de bune practici*, Editura LVS Crepuscul , București.

Disclaimer:

Material realizat cu sprijinul financiar al Mecanismului Financiar al SEE 2014 – 2021.

Conținutul acestui material nu reflectă opinia oficială a Operatorului de Program, sau a Mecanismului Financiar. Informațiile și opiniile exprimate reprezintă responsabilitatea exclusivă a autorului/autorilor.